

REGIO Oost Nederland en Hoge Zandgronden: Zoetwatervoorziening bestand stedelijk gebied

De maatregelen

- Afkoppelen van hemelwaterafvoeren van het riool
- Aanleg meer stedelijk groen

De gewenste kwaliteitsverandering / de doelstelling

- Het verbeteren van de robuustheid van het watersysteem: grotere bodemvochtvoorziening door grotere grondwatervoorraden en hogere grondwaterpeilen

Belangrijkste resultaten van de quick scan kostenbatenanalyse (MKBA-light)

Onderdeel van het Deltaprogramma is de zoetwatervoorziening. In dit project zijn de kosten en baten van maatregelen die vallen onder het uitvoeringsprogramma Zoetwater Oost en Zuid Nederland globaal geraamd. Voor het bestand stedelijk gebied zijn afkoppelen en de aanleg van meer stedelijk groen geïdentificeerd als maatregelen om het stedelijk waterbeheer robuuster te maken.

Uit de kostenbatenraming van de maatregel 'afkoppelen' volgt dat Netto Contante Waarde van de baten 490 miljoen euro bedraagt. Dit zijn hoge baten, maar de totale kosten van 9.800 ha afkoppelen bedragen 3 miljard euro en dat is hoger dan de baten. De maatregel wordt dus pas interessant als er goedkoop kan worden afgekoppeld. Op dit moment is afgesproken dat de bijdrage aan de kosten vanuit de zoetwatervoorziening 10% van de totale kosten is (dat is 300 miljoen euro). Bij gevolg kan de maatregel maatschappelijk gezien niet uit, maar vanuit zoetwatervoorziening gezien wel.

Uit de kostenbatenraming van de maatregel 'aanleg stedelijke groenstructuren' blijkt dat deze wel een positief saldo heeft. De analyse laat wel zien dat met name lagere onderhoudskosten van groen in vergelijking tot grijs, een grotere biodiversiteit (verervingsbaten natuur) en een betere luchtkwaliteit redenen zijn om dergelijke projecten uit te voeren. Het verminderen van hittestress levert ook baten op, maar die bedragen slechts een fractie van de andere baten. Het verminderen van hittestress zal dus niet snel de hoofdreden zijn voor het aanleggen van groenstructuren, maar is wel ondersteunend.

Samenwerking en inbreng van stakeholders

De projectgroepen Zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON) en Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ).

Leerpunten

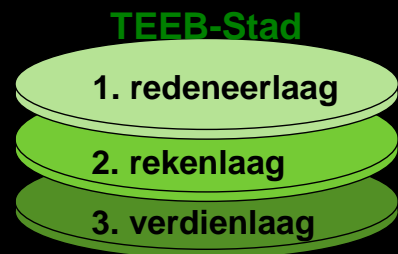
'Soms komt de baat uit onverwachte hoek: niet de baten van vermeden hittestress, maar juist andere groenbaten bleken groot'

Wat is TEEB-Stad? MKBA 'light' voor gemeentes!

TEEB staat voor 'The Economics of Ecosystems and Biodiversity'. Het is een internationaal traject waarin steden groenbaten en andere omgevingsbaten meenemen hun investeringsbeslissingen. De kosten van groene, blauwe en sociale maatregelen zijn doorgaans wel bekend zijn, maar hun baten niet. Hierdoor blijft het verleidelijk om plannen die op de tekentafel prachtig zijn aangekleed met groene, blauwe en sociale kwaliteiten, op de rekentafel van de exploitatiebegroting weer uit te kleden, omdat dat de kosten omlaag brengt.

De TEEB-Stad-methode is een lichte variant van de maatschappelijke kostenbatenanalyse (MKBA), die door het rijk gebruikt wordt voor de evaluatie van grote projecten. Zij is speciaal toegesneden op investeringen in de kwaliteit van de openbare ruimte in gemeentes. Dit houdt onder andere in dat de nadruk ligt op het beredeneren van baten en niet op het berekenen ervan. Ook is er speciale aandacht voor het opsporen van mogelijkheden om baathouders te betrekken bij de groenfinanciering. De TEEB-stad-methode bestaat dan ook uit drie lagen: *redeneren, rekenen, verdienen*.

Waarom TEEB-Stad?

Met de MKBA-systematiek van rijk is ook mogelijk om groen- en andere omgevingsbaten mee te nemen in de besluitvorming. Waarom dan toch een speciale methode voor gemeentes en andere lagere overheden? De drie belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- (1) de rijksmethodiek is heavy; ingewikkeld qua berekeningen, moeilijk te begrijpen en bovendien duur. De TEEB-Stad methode is light;
- (2) de rijksmethodiek is meer een toetsende methode. TEEB-Stad biedt een ontwerpende methode. Projecten worden ontworpen vanuit de grootste potentiële baten samen met de baathouders. Baathouders worden niet alleen uitgenodigd om mee te denken maar ook om mee te investeren;
- (3) de relatie tussen een batig maatschappelijk saldo en duurzaamheid wordt niet gelegd: de TEEB-Stad-methode laat zien hoe op grond van kosten en baten bepaald kan worden of een project bijdraagt aan duurzaamheid.

Kwaliteitsborging: light qua studielast, maar heavy qua kwaliteit!

De TEEB-Stad benadering is gestoeld op internationaal wetenschappelijk erkende methode voor de economische waardering van ecosysteemdiensten: zie www.teebweb.org. Verder wordt bij baatberekeningen aangesloten op aanvulling op de leidraad OEI* voor waardering van natuur, water en bodem in maatschappelijke kostenbatenanalyses en het bijbehorende kengetallenboek. Het betreft dus de doorontwikkeling van een 'zware' methode naar passende praktijkgerichte 'lichte' werkwijze voor gemeentes.

* OEI= overzicht effecten infrastructuur

Voor wie?

De TEEB-Stad-methode is geschikt voor gemeentes, stadsregio's, woningbouwcoöperaties en andere lokale partijen die worstelen met investeringsvraagstukken op het gebied van natuur, water, herinrichting van de openbare ruimte, erfgoed, milieu, verkeer en vervoer, stadslandbouw etc.

Sluit u aan bij de Community of Practice!

TEEB-Stad is niet alleen een werkwijze, maar ook een werkgemeenschap. Verschillende gemeentes zijn reeds aangesloten bij de Community of Practice: Apeldoorn, Rotterdam, Delft, Amsterdam, Almelo, Haarlem, Den Haag, Eindhoven, Zwolle, Deventer Etc.

Wilt u ook deelnemen? Meldt u dan aan op: www.omgevingseconomie.nl

Hier kunt u terecht met vragen en ook een reeds uitgevoerde of nog uit te voeren casus uit uw gemeente aanmelden. Tevens kunt u hier (gratis) cases van andere gemeentes, de TEEB-Stad-handleiding en andere interessante documenten downloaden.